

Moratoriumból kibontakozás felé.

Irta: Dr. Tunyogi Szücs Kálmán.

A gazdatarozások rendezéséről szóló rendeletek a 14.000/1933. M. E. rendeletet „R.” a 10.000/1935. M. E. rendeletet pedig „II. R.” megjelöléssel idézik. Azok, akik minduntalan a rendeletek nagy száma miatt paanszkodnak, bizonyára csodálkoznak azon, hogy az utóbbi rendelet a II. R. megjelölést kapta, tekintve, hogy a R. és II. R. megjelenése közötti időben (1933. október 24-től 1935. október 12-ig) 13 drb. M. E., 14 drb. P. M. és 4 drb. I. M. rendelet között rendelkezéseket a gazdatarozásokról s ezenfelül a védett birtokok főfelügyeleti hatósága is több körrendeletet, a Pénzügyi Központ, az OKH. és a Tébe. pedig nagyszámú körlevelet bocsátott ki ugyanerről. Azt állítják, hogy a sok rendeletre és köriratra nem lett volna szükség, ha a kormány a R. hozatalakor szélesebbkörű meghallgatás útján minden részletében előre kidolgozta volna a kérdést. Az említett ellenvetésekkel szemben meg kell állapítani, hogy a R. megjelenése óta ennek alapelveit egyik újabb rendelet sem módosította, lényeges továbbfejlesztése pedig csak a II. R.-ben található. A R. és III. R. állapította meg az adósságrendezés rendszerét s ennek fedezetéről mindkét rendelet kibocsátásakor külön törvény gondoskodott. A fedezetről szóló törvények elfogadásával a törvényhozás az alkotmány rendes szabályainak megfelelő parlamentáris tárgyalásban állást foglalt a fedezet igénylő rendszer mellett. Az eképp elfogadott rendszert hajtották végre a R. és III. R. között kibocsátott rendeletek és ezt fogják végrehajtani a II. R. nyomán kiadandó rendeletek is. A kibocsátott rendeletekben alig akad néhány olyan szabály, amelyet későbbi rendelettel helyesbíteni, hatályon kívül helyezni vagy módosítani kellett volna.¹⁾ Eszerint az alapvető rendszer végrehajtásához valamennyi megjelent rendelet szükséges volt. Az időközben hozott jogszabályok szükségességét részben nem is lehetett előre látni (pl. aszálykár következtében a halasztás szükségességét), amennyiben pedig egyes szabályok megalkotása iránt már az alaprendelet intézkedett, ezek megalkotását vagy amiatt kellett elhalasztani, mert pénzügyi fedezet előzetes megszerzéséhez voltak kötve (így a kamathozzájárulásra és egyéb juttatásokra vonatkozó szabályok), vagy avégből halasztották el, hogy a szükséges részletintézkedéseket minél alaposabban, az érdekelték és szakértők minél teljesebb közreműködésével

¹⁾ Ilyenek a R. 5. §. (3° bek., 27. §. (3° bek., 28. §. (1° bek. első mondata, 39. §. (2° bek., úgyszintén a 16.200/1933. M. E. 17. §. 2. bek., 18. §. 3—4. bek. — A II. R. továbbfejlesztette a következőket: R. 1. §., 5. §. (1° bek. 2. p., 6. §. (1° bek. 2. p., 17. §., 31. §.

lehesen kidolgozni. Nagy házat nem lehet egyszerre minden részében megalkotni, hanem előbb szilárd alapot kell vetni és annak teherbírását kell kipróbálni. A kibocsátott rendeletekben alig akad egy-két olyan szabály, amelyet mellőzni lehetne olyan műben, amely megkísérelné a gazdatartozásokra vonatkozó jogszabályokat egységes kódexbe foglalni. Egy ilyen műből aligha lehetne kihagyni a már lejárt határidőket²⁾ és a határidők eltelte miatt hatályt veszített szabályokat is, mert rendszerint szükségesek a hatályosságuk alatt keletkezett jogviszonyok elbírálásához és a későbbi rendeletek megértéséhez.³⁾

A jogszabályok nagy száma miatt panaszkodók helytelenül említik a rendeletekkel egy vonalban a gazdatartozásokról kiadott különböző körleveleket, utasításokat és egyes esetreszóló intézkedéseket. Ezek nem alkotnak új jogszabályt, hanem csak a meglévő jogot alkalmazzák. A pénzügyminiszter a főfelügyelet és ellenőrzés körében utasításokat ad a pénzügyigazgatónak és a helyi bizottságnak (16.200/1933. M. E. 10. §.). A Pénzügyintézeti Központ és az OKH. bírói út kizárásával, a pénzügyminiszter szerveiként állapítják meg a kamathozzájárulást (2500/1933. P. M. 10. §.), a tőketörlesztési jutalomért járó megtérítést (2200/1934. P. M. 5. §.), a készpénztörlesztést és a könyvadósságvállalást (8700/1934. M. E. 10. §.) és az e közbene követett gyakorlatokról körlevelekkel tájékoztatják a hitelintézeteket. A Pénzügyintézeti Központ és az OKH. egyes körlevelei a hitelintézeteknek a kormánnyal szemben vállalt olyan megállapodásait is megrögzítik, amelyekben a hitelintézetek a gazdaadósok és ezek együttkötelezettei irányában jogszabálybeli kötelezettség nélkül is türelmet fogadnak és a követelések behajtásában követendő magatartásuk határait megvonják. Az említett utasítások, körlevelek és megállapodások tartalma olykor nagy jelentőségű; irányt mutatnak a rendeletek alkalmazására, sőt példát és indítást adhatnak új jogszabályok alkotására is, így a 3/1934. P. K. körlevélben⁴⁾ az együttkötelezettek vonatkozólag foglalt megállapodás nyomán alakult ki a 8700/1934. M. E. 4. §. és a II. R. 18—20. §. Mégis magukban véve új jogot legfeljebb annyiban alkotnak, amennyiben a bírói gyakorlatot s általában a szokást jogalkotónak tekinthetjük.

²⁾ Lejárt határidők: a védetté nyilvánításra R. 3. §. (1) bek., 15.500/1933. M. E. 1. §. 1. bek., igazolásra 4200/1934. I. M. 1. §., a R. 6. §. kedvezményének igénybevételére 200/1934. P. M. 1. §., a kamathozzájárulásra 500/1934. P. M., 550/1934. P. M. 2. §., 1600/1934. P. M., 3030/1934. P. M., 1450/1935. P. M., — a halasztásra megszüabott határidőkről a következő fejtegetésekben szölünk.

³⁾ A folyamatosan halmozódó joganyag gyűjteményes összefoglalásának elvi nehézségeiről l. Vladár Gábor: A hatályos jogszabályok hivatalos összegyűjtése (Magyar Jogászegyleti Értekezések 1933. júniusi sz.).

⁴⁾ Ismertetését l. Szerző: Együttkötelezettség a gazdatartozások fizetésének szabályozásában (Polgári Jog 1935. 141—149. l.).

Annak megállapításával, hogy a R. megjelenése óta kiadott rendeletek kibocsátásuk idejében és szinte minden részükben nélkülözhetetlenek voltak a R.-ben megállapított rendszer végrehajtásához és hogy ehhez képest a kelletténél több jogszabály nem keletkezett, korántsem mondjuk jogosulatlannak azt a panaszt, hogy a viszonylag bár nem nagy számú jogszabály abszolút mértékkel, a jogkereső közönség jogi befogadóképességéhez mérten, mégis csak sok volt és teljes együttérzéssel méltányoljuk a visszakiváncozást abba az állapotba, amelyben kevesebb jogszabály is elég volt a hitelező és adós viszonyának megállapítására és a kötelezettségek teljesítésének biztosítására. Ezt az állapotot azonban most vagy úgy lehetne megteremteni, ha a R.-ben és ezt megelőzően a 3800/1932. M. E. és 6300/1932. M. E. rendeletekben megállapított fizetési rendszer teljes törlésével ennek helyébe egyszerűbb módszer állíthatnánk, vagy pedig úgy, amint most a II. R. tervezi, hogy t. i. a R.-ben megállapított fizetési rendszer a védettségbe már bejutott adósok terheinek végleges jellegű rendezése által mielőbb lebontatik. A R.-ben megállapított rendszernél mindenesetre egyszerűbb lett volna pl. az a módszer, amelyet Ausztria gyakorol, ott ugyanis a végrehajtás bírói elhalasztásának megengedése mellett (1932. évi 243. sz. törvény) megelégedtek egy olyan rendelkezéssel (1934. február 1.-i kormányrendelet), amelynek értelmében egyes hegyvidékek gazdaadósai helyzetének rendezésére s az adós és hitelező külön bizottsági eljárás során való megegyezésének előmozdítására külön állami pénzalapból segítség nyújtatik. Csakhogy Magyarországon az agrár lakosság jövedelmi és fizetési válsága korábban jelentkezett és sokkal nagyobb arányú volt, mint Ausztriában s így a bajok orvoslására is aránytalanul nagyobb állami segítség szükséges. Igaz, hogy ha a gazdák terheinek rendezésére már 1931. évben biztosítani lehetett volna oly mértékű állami hozzájárulást, mint amilyent az 1933: XXVII. t.-c. biztosított, az 1931: VIII. t.-c.-ben szabályozott földteherrendezési eljárás esetleg nálunk is meghozhatta volna a kellő eredményt. Azonban nálunk az állami segítség lehetősége sokáig kilátástalan, majd pedig viszonylag csekély volt, ezért a segítségben részesíthető gazdák illetőleg követelések körét kezdettől fogva korlátozni kellett; emellett a kényszerű helyzetben elrendelt moratórium alatt az adósok fizetési készsége annyira megromlott, hogy nem lehetett a nagyszámú fizetéseképtelenségek egyességi rendezésére vární, hanem az adósokat az átlagos teljesítőképességhez mért fizetések teljesítésére sürgősen rá kellett szorítani. A R. nyomán megelégnkült a fizetési forgalom; ha az újra szokásba vett fizetéseket valamilyen egyességi eljárás leple alatt nagy tömegű adós megszüntetné, ezáltal közgazdaságunkban komoly baj támadhatna. Az állami segítségnek további adócsoportokra való kiterjesztése viszont az állam pénzügyi helyzetében okozna ba-

jokat. Ezért most nem lehet a R.-ben megállapított fizetési rendszer egyszerű törlésével az 1931. évi alapra visszatérni s aligha lehet a védettség körét is lényegesebben tágítani. El kell tehát szenvedni, mint Németországban, Lengyelországban és a balkáni államokban a helyzet bonyolultságának megfelelő pénzügyi elgondolás következményeit. Meg kell alkotni azokat a további rendeleteket is, amelyek a II. R.-ben foglalt elgondolás szerint a normális jogállapothoz visszavezethetnek. Azonban ha újabb rendeletekre szükség lesz is, ezektől az ismertetett tanulságok alapján nem lehet várni a R. és II. R.-ben megállapított alapelvek lényeges módosítását.

Abban, hogy a gazdarendeletek — kivált az 1934. évben — igen elszaporodtak, nagy része volt annak a politikai közvéleménynek, amely hónapról-hónapra újabb rendeleteket óhajtott és általánosabb szükség vagy lehetőség híján itt-ott viszonylag kisz jelentőségű, csekély körre kiható rendelkezéseket is kierősza- kolt inkább csak azért, hogy az érdekeltekben az állandó állami gondoskodás érzését fenntartsa. Helyesen nevezi György Ernő ezt az állapotot kuruzslásnak,⁵⁾ amelyet azonban nálunk nem az orvos ajánl, hanem a beteg szervezet erőszakolt ki. *A gazdarendeletek célja nem gyámkodás, hanem ellenkezőleg a beavatkozásnak mielőbbi megszüntetése* — egyfelől az adósnak szabályszerű köteleességteljesítésre és a hitelezőnek méltányosságra szoktatása útján, másfelől pedig egyes követelések végleges rendezése által. Ha a védelemre szorultság és az állami gyámkodás utáni vágy a közönség körében alábbhagy, önként kevesbedni fog a gyámkodó intézkedések száma.

A gazdarendeletek lényegét némelyek a követelések behajtásának korlátozásában, sőt moratóriumban látják. Pedig e rendeletek egymásra következésének gondos vizsgálata alapján megállapítható, hogy *a rendkívüli események következtében kikényszerített végrehajtási halasztás fokozatos megszüntetésére törekvesznek*. Egyes árverési cselekmények elhalasztása nem ismeretlen rendes jogunkban sem, bizonyos eljárási cselekményeknek (pl. előterjesztésnek, felfolyamodásnak) halasztó hatálya van, a végrehajtási halasztás hatályát az 1912: LIV. t.-c. 41. §-a részletesen körülírta, halasztó hatálya van a csődnyitásnak (1881: XVII. t.-c. 12. §.), a csődönkívüli kényszeregyességi eljárás megindításának (1410/1926. M. E. 21. §.) stb. A földteherrendezésről szóló 1931: VIII. t.-c. 9. §-a sem kívánt egyebet, mint hogy a teherrendezési tárgyalásnak előreláthatólag 3 hónapon belül lebonyolítása közben a rendezés alá vont vagyron árverés által meg ne zavartassék. Ámde a rendkívüli válságos események következtében a teherrendezést a tervezett időre lebonyolítani nem lehetett s az ideiglenesnek tervezett halasztás

⁵⁾ A válságjog kialakulása. Polgári Jog köt. 18. f.

valóságos moratóriummá lett; a teherrendezésre irányuló tárgyalás telekkönyvi feljegyzésének halasztó hatályát az 1900/1931. M. E., a 4580/1931. M. E., az 5970/1931. M. E., majd a 6300/1932. M. E. rendeletek 1933. október 31.-ig meghosszabbították. De míg a korábbi három rendelet a meghosszabbítást arra tekintet nélkül rendelte el, hogy az adós a halasztás ideje alatt teljesít-e, a 6300/1932. M. E. 35. §-a értelmében a halasztás kedvezménye 1933. január 1-től kezdve csak akkor illette meg az adóst, ha a rendeletben megállapított szolgáltatásokat e naptól kezdve teljesítette; ha nem teljesített rendszeren, a telekkönyvi feljegyzést töröltetni lehetett, de a törlés előtt a földteherrendező országos bizottság nyilatkozatát kellett kérni. A 6300/1932. M. E. rendelet idevonatkozó részeit a R. 39. §-a 1933. december 31-ével hatályon kívül helyezte, e szerint az 1931: VIII. t.-c. 9. §-a alapján foganatosított bejegyzésnek e naptól kezdve nincs hatálya s azt a telekkönyvből akár kérelemre, akár hivatalból törölni kell.

Egyes hitelintézeti kötelezettségek teljesítésének elhalasztására 1931. július 14-én és az ezt követő hetekben kiadott rendelkezések következtében ily követelések behajtására végrehajtási szünetet rendelt el a 27.824/1931. I. M. rendelet; 1931. október 15-én pedig az 5570/1931. M. E. rendelet négy nap tartamára minden árverés szüneteltetését rendelte el. Ekkor azonban már elkészült és október 16-án ki is adatott az 5610/1931. M. E. rendelet, mely a végrehajtási halasztást csak a gazdák egyes csoportjainak javára s csupán elemi csapás esetére korlátozta, még pedig úgy, hogy a bíróság a halasztás megadását az adós fizetőképességének megfelelő fizetésektől tehetette függővé. Elemi csapás alapján a halasztást a 6300/1932. M. E. 20. §-a és a R. 21. §-a is megengedte; az utóbbi rendeletnek idevonatkozó szabályait a 7100/1934. M. E. 10—11. §-ában és a 8600/1934. M. E. rendelet 2. §-ában foglalt módosításokkal a II. R. is fenntartotta. A bíróság állandó jellegű felhatalmazása halasztás adására véleményünk szerint kevésbé veszedelmes a hiteléletre és a bírói döntés megfontoltságát inkább biztosítja, mint ha időközönként rövid határidőre adatik és hosszabbítatják meg a halasztási lehetőség, melyet ily esetben tömegesebben vesznek igénybe.

Ismét más természetű halasztást szabályozott a 3800/1932. M. E. 30. §-a, mely a birtok kataszteri tiszta jövedelmének 40-szeresét meghaladóan terhelt gazdák elleni árverést 1932. október 31-ig felfüggesztette, ha az adós a rendeletben megszabott minimális fizetések elmulasztásával adott okot az árverésre. A 6300/1932. M. E. rendelet 15. §-a az említett túlterhelt gazdáknak nem közvetlenül, hanem bírói határozat alapján engedte meg ezt a halasztást és a halasztás megadását annak valószínűsítéséhez kötötte, hogy az adós kötelezettségeit méltányos halasztás esetében képes lesz rendezni, e mellett felhatalmazta a bíróságot arra is, hogy a halasztás megadását az adós fizetőképességének

megfelelő fizetésekhez vagy biztosíték adásához kösse. A most tárgyalta halasztási lehetőséget a R. 39. §-a 1933. december 31-ével megszüntette, minthogy a 40-szeresen túl terhelt gazdák adósok a R. 6. §-a értelmében az átlagos fizetőképességnek megfelelő fizetési mérték kedvezményét vehetik igénybe és megkezdődött a R. 27—28. §-ai nyomán a 30-szoroson illetve a 40-szeresen túli terhek végleges jellegű rendezése is, amely rendezést a II. R. továbbfejlesztette.

A védettség törlése még nem tekinthető végrehajtási lépésnek, e szerint a törlés felfüggesztése nem végrehajtási halasztás. A törlés felfüggesztésének megengedését az 1934. évi országos aszálykár és az 1935. évi fagy- és jégkár tette indokoltta. E felfüggesztés lehetőségét első ízben a 4150/1934. M. E. 5. §-a állapította meg, majd a 7100/1934. M. E. 12—13. §., a 10.900/1934. M. E. és 8300/1935. M. E. erősítették meg ezt a lehetőséget. A II. R. a törlés felfüggesztésére bizonyos esetekben állandó felhatalmazást ad a bíróságnak, ámde azzal, hogy ha az adós a felfüggesztés tartamára megállapított szolgáltatások teljesítését nem igazolja, a bíróság a felfüggesztés tartamának eltelte után a hitelező kérelmére az érdekeltek újabb meghallgatása nélkül elrendeli a védettség törlését; a II. R. 24. §. (6) bekezdésének most említett szabálya alól e §. (7) bekezdése csupán azok javára tett meghatározott időig kivételt, akik a törlés felfüggesztésének kedvezményét korábban igazolt elemi csapás alapján már élvezték.

A védettség törlése után a védettséggel járó végrehajtási korlátozás megszűnik, azonban a gazdákat ért rendkívüli károsodás miatt a védettség megszüntetése folytán felszabadult ingatlanok árverését mégsem lehetett azonnal minden korlát nélkül megengedni. A 7100/1934. M. E. 8. §-a kimondta, hogy a volt védett birtok árverését 1934. október 31. napjánál nem későbbi időre el kell halasztani. A halasztást fokozatosan szigorított feltételekkel a 8600/1934. M. E., a 10.900/1934. M. E., a 3100/1935. M. E. és a 8300/1935. M. E. 1935. október 31-ig meghosszabbították. A II. R. az ilyen természetű halasztásnak véget vetett, azonban 25. §-a szerint a törölt védettség visszaállítását kérheti az az adós, akivel szemben a törlést a megszabott szolgáltatások elmulasztása miatt mondták ki, ha kimutatja, hogy a jelzálogos hitelezők irányában és a törlést kérő nem jelzálogos hitelezők irányában is teljesítette — bár utólagosan — a védettséggel járó szolgáltatásokat vagy ha kimutatja, hogy az érdekelt hitelező a szolgáltatásról lemondott, illetőleg a szolgáltatások teljesítése nélkül is hozzájárult a védettség visszaállításához.

A fentebb tárgyalta halasztási alakzatok nem tartoznak a R. és II. R. alapvető rendszeréhez, sőt a R. és II. R.-ben kidolgozott kibontakozási terv végrehajtását hátráltatták; azok meg-

engedésére a jogalkotás a megállapított program ellenére, rendkívüli események következtében kényszerült. Alapjában téves tehát Kiss Ernőnek az a fejtegetése,⁹⁾ amellyel a kír. Kúriának a 6300/1932. M. E. 35. §. 2. bekezdésével kapcsolatban kifejezett álláspontját a védettséggel járó korlátozásokra is általánosítani törekszik, azt tartván, hogy „a védett birtokká nyilvánítás hatálya elsősorban és legfőképpen a végrehajtási eljárások áradata ellen — gátak emelésében csúcsozódik ki.” A gazdátartozásokról kiadott rendeleteket — kivált ha a R. előtt adattak ki — nem szabad egységesen elbírálni (ami igaz lehetett egy moratorialis csökevényre, az nem illik a R. alaprendszerére), hanem az egyes rendelkezéseket folyamatosan kell értékelni, fokozatokként olyan lépcsőzetben, amely moratoriumból kibontakozás felé tör. *A R. a védettséggel nem új halasztást kívánt adni, hanem a meglevőt kívánta leépíteni; a kötelezettségek mértékét ideiglenesen az adósok átlagos teljesítőképességének mértékére szállítva — a szabályszerű teljesítést kívánta biztosítani. A védetté nyilvánítás lényege az adósnak köztulajdon alá helyezése a végből, hogy rendszeres fizetésekhez szokják, újabb adósságokat ne halmozzon és méltányosan elvárható köteleességteljesítése alapján végleges teherrendezés alá kerülhessen.* A védettség olyanforma kötöttségi állapot, mint amilyen a hitbizománnyal, a földbirtokrendezés során juttatott birtokkal, a telephellyel, a vitézi és haditelekkel vagy a családi birtokkal jár együtt. Ez a kötöttség nemcsak védi, hanem kötelezi és korlátozza is az adóst; a megszabott kötelezettségek teljesítése előfeltétele a védelemnek; a védelem egyébként is korlátozott, nem érvényesül a kivett követelésekkel szemben és nem terjed ki minden vagyontárgyra. Az adós védettsége a kellően biztosított hitelezőre nemcsak hátrányt, hanem előnyt is jelent: a régi kamathátralékot tőkésítheti; nem kell tartania az adós ingatlanának újabb megterhelésétől és a hátrább álló hitelezők fedezetpusztító ostromától, a bizonytalan kimenetelű árverés helyett rendszeres szolgáltatáshoz jut, amelyhez a kincstár is hozzájárul; — kamathozzájárulás, tőketörlesztési jutalom-megtérítés, állami készpénztörlesztés és könyvjóváírás alakjában olyan előnyökhöz jut, amelyeket ezidőszert arverés esetében aligha érhetne el. A kölcsönös előnyökre tekintettel a II. R. az adósok és hitelezők egyöntetű kívánságára engedte meg bizonyos keretek között a törült védettség visszaállítását. *Ezek szerint a védettség lényege egészen más mint végrehajtási korlátozás; jelentősége túlnő az egyes adós védelmén, túlnő az adósnak hitelezőivel fennálló közvetlen jogviszonyán is. A hitelezőt méltányos joggyakorlásra, az adóst rendszeres köteleességteljesítésre neveli; a tömeges ingatlankínálatot akadályozza (vagyis az országos*

⁹⁾ Magyar Jogi Szemle 1935. évf. 25. l.

földbirtokpolitika eszköze), a fizetési forgalom élénkítője (tehát hitelpolitikai eszköz) és a végleges teherrendezésnek előfeltétele (vagyis az egész szanalási terv alapja). Ezért van az, hogy a védetté nyilvánítási és védettség megszüntetési eljárást a kiadott rendeletek határozottan elkülönítették a végrehajtási eljárástól és általánosságban a telekkönyvi eljárásnak, illetve a közérdekű birtokrendezési eljárásoknak megfelelően szabályozták. A jogszabályok alkalmazói ezek szerint akkor járnak el helyesen, ha a védettségi ügyeket nem minősítik a végrehajtási eljárás egyik mozzanatának s nemcsak a felek érdekére tekintenek, hanem a felsorolt közérdekekre is.

A követelések érvényesítésének normális rendjébe való kormánybeavatkozást e beavatkozás kezdetekor kétségtelenül annak meglátása idézte elő, hogy a gazdák a gazdasági események következtében igen nagy tömegben váltak fizetésképtelenné és beavatkozás nélkül a hitelezők ostroma olyan méreteket kezd öltetni, mely a birtokviszonyokban végzetes felfordulást, a hitel-szervezetben pedig helyrehozhatatlan romlást idézhet elő. E meglátás különböző jelenségek megfigyelésének eredménye és e jelenségeknek egyike volt az árverések számának szaporodása is. Másrészt mihelyt az árverések száma ismét lesüllyed a normális mértékre, ez bizonyára olyan jelenség lesz, ami más jelenségekkel együtt megérlelheti majd azt a közmegegyeződést, hogy további rendkívüli beavatkozás nem szükséges. E szerint a gazdarendeletek megalkotásának indítékai között ilyen értelemben szerep jutott az árverések áradatának is, ennek ellenére az egész rendezési elgondolást tekintve, mégis téves az a beállítás, hogy a gazdatartozások rendezése s ennek keretében a védettség intézménye elsősorban az árverések gátlását tűzte volna ki célul. *Az árverések száma, mely minden rendelkezés ellenére most is nagyobb a normálisnál,¹⁾ világosan mutatja, hogy Magyarországon moratoriumról beszélni helytelen.* Ha akad is bíróság, mely a hitelezők felfogása szerint a rendeleteket túlzottan adósvédelmi értelemben alkalmazza, ugyanakkor az ellenkező alkalmazási gyakorlatra is számos példa akad. *A bíróságok többsége a R. és II. R. valódi szellemének megfelelően érvényt szerez a hitelező méltányos kielégítési igényének és ezzel elősegíti a végleges kibontakozást.*

A védett adós elleni végrehajtásban hozott egyes újabb bírói határozatokat — a Polgári Jog 1934. évi 10. számában és 1935. évi 1. számában megjelent összefoglalások kiegészítéséül — a következőkben közöljük:

A védettséggel járó végrehajtási korlátozás személyi hatálya. Ha az 1920: XXX. t.-c. 29. §-a a volt Osztrák-Magyar Bank jelzáloghitelosztálya alapszabályainak 11. §. c) pontját, amely szerint a pénz-

¹⁾ Az árverések számának alakulásáról l. Szerző: A gazdatartozások rendezésével kapcsolatos jogi kérdések. M. Jogászegyleti Értekezések 1935. dec.